

ประกาศกรมวิชาการเกษตร

เรื่อง โฆษณาคำขอลให้ออกหนังสือรับรองพันธุ์พืชขึ้นทะเบียน ตามพระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๑๘

ตามประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข การออกหนังสือรับรองพันธุ์พืชขึ้นทะเบียน ตามพระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๑๘ พ.ศ. ๒๕๔๗ ได้กำหนดขั้นตอนการออกหนังสือรับรองพันธุ์พืชขึ้นทะเบียน โดยให้กรมวิชาการเกษตร ดำเนินการตรวจสอบลักษณะประจำพันธุ์เบื้องต้นของพืชที่ยื่นคำขอ นำปิดประกาศที่กรมวิชาการเกษตร และที่ในเว็บไซต์ของกรมวิชาการเกษตร เพื่อให้บุคคลทั่วไปได้มีโอกาสทักท้วงภายใน ๓๐ วันนับแต่วันปิดประกาศ นั้น

บัดนี้ ได้มีผู้มายื่นคำขอลให้ออกหนังสือรับรองพันธุ์พืชของกัญชา (*Cannabis sativa* L.) พันธุ์อิสระ 01 ให้เป็นพันธุ์พืชขึ้นทะเบียนฯ ซึ่งกรมวิชาการเกษตรได้ตรวจสอบลักษณะประจำพันธุ์เบื้องต้นของพืชดังกล่าวเสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงขอประกาศลักษณะประจำพันธุ์เบื้องต้นของพันธุ์พืชดังกล่าว ให้ทราบโดยทั่วกัน ปราบกฏตามเอกสารแนบท้ายประกาศนี้ และหากมีผู้ใดประสงค์จะทักท้วงหรือมีข้อพิสูจน ว่าการยื่นคำขอลให้ออกหนังสือรับรองพันธุ์พืชขึ้นทะเบียนฯ ดังกล่าวเป็นไปโดยมิชอบ ให้แจ้งที่กลุ่มวิจัยการคุ้มครองพันธุ์พืช สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช กรมวิชาการเกษตร จตุจักร กรุงเทพมหานคร ๑๐๙๐๐ โทรศัพท์ ๐ ๒๙๔๐ ๗๒๑๔ ภายใน ๓๐ วัน นับตั้งแต่วันปิดประกาศเป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๒๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๓

(นายพิเศษ วิริยะพาหะ)
อธิบดีกรมวิชาการเกษตร

กัญชา (*Cannabis sativa* L.)

พันธุ์อิสระ 01

ผู้ยื่นคำขอขึ้นทะเบียน

ชื่อ-สกุล	1. กรมการแพทย์ 2. กรมวิชาการเกษตร 3. มูลนิธิวนเกษตรอินทรีย์
ที่อยู่	1. 88/23 ถนนติวานนท์ ตำบลตลาดขวัญ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี 11000 2. 50 ถนนพหลโยธิน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900 3. 28 หมู่ 7 ตำบลดงมะดะ อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย 57250
โทรศัพท์	1. 0 2590 6000 2. 0 5349 8537 3. 08 6911 1379

แหล่งที่มาและประวัติพันธุ์

กัญชาพันธุ์อิสระ 01 ได้มาจากการพัฒนาคัดเลือกกลุ่มประชากรกัญชาสายพันธุ์ไทยที่ปลูกในเขตพื้นที่ภาคเหนือ ดำเนินการโดย นายแพทย์อิสระ เจียวิริยบุญญา กรมการแพทย์ นายเสฐียรพงษ์ แก้วสด มูลนิธิวนเกษตรอินทรีย์ จังหวัดเชียงราย และนายเพิ่มศักดิ์ สุภาพรเหมินทร์ กรมวิชาการเกษตร ระยะเวลาดำเนินการประมาณ 24 ปี (ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 ถึง 2562) มีรายละเอียดการพัฒนาพันธุ์ ดังนี้

1. การรวบรวมและศึกษาพันธุ์

ในช่วงปี พ.ศ. 2538-2545 กรมวิชาการเกษตรได้จัดทำข้อมูลเสนองานวิจัยในโครงการพระราชดำริเรื่อง กัญชง (Hemp) เพื่อพัฒนาให้มีศักยภาพเป็นพืชเศรษฐกิจและการแก้ปัญหาของเกษตรกรตามพระราชเสาวนีย์ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถในรัชกาลที่ 9 ในปี พ.ศ. 2542

ในปี พ.ศ. 2544 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช มีรับสั่งต่อสำนักราชเลขาธิการเกี่ยวกับพืชกัญชงเป็นพืชที่สามารถผลิตเสื้อผ้าและกระดาษ แต่เนื่องจากเกี่ยวข้องกับกฎหมายยาเสพติดประเภทที่ 5 สำนักราชเลขาธิการได้เชิญผู้เกี่ยวข้องประชุมหารือ ที่ประชุมมีมติให้ปลูกกัญชงได้ โดยกระทรวงสาธารณสุขจะไปกำหนดระเบียบ ทั้งนี้ให้คำนึงถึง ชาวเขา ชาวไร่ ที่ยากจนมีรายได้น้อย และการขออนุญาตปลูกให้มีขั้นตอนที่ยุงยาก การควบคุมให้ใช้หน่วยงานในท้องถิ่นเป็นผู้อนุญาตได้ทันที (หนังสือสำนักราชเลขาธิการที่ รล 0009 /3319 ลงวันที่ 27 ก.พ. 2544)

ต่อมาในปี พ.ศ. 2546 ศูนย์วิจัยพืชไร่เชียงใหม่ สถาบันวิจัยพืชไร่ กรมวิชาการเกษตร เสนอโครงการตามแนวทางพระราชเสาวนีย์และรับสั่งดังกล่าว และได้รับอนุญาตให้ดำเนินงานวิจัยโครงการวิจัยและพัฒนาพืชกัญชงเพื่ออุตสาหกรรมกระดาษและสิ่งทอ โดยมีนายเพิ่มศักดิ์ สุภาพรเหมินทร์ เป็นหัวหน้าโครงการวิจัยและเป็นผู้แทนหน่วยงานรับใบอนุญาตผลิตซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภทที่ 5 สถานที่ผลิต ณ ศูนย์วิจัยพืชไร่เชียงใหม่ สังกัดสถาบันวิจัยพืชไร่ กรมวิชาการเกษตร ใบอนุญาต เลขที่ 5/2546 ลงวันที่ 3 ตุลาคม 2546 ออกให้โดยสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ซึ่งนายเพิ่มศักดิ์ สุภาพรเหมินทร์ และนักวิจัยอิสระซึ่งเป็นเกษตรกรและ

กรรมการของมูลนิธิวนเกษตรอินทรีย์ คือ นายเสฐียรพงษ์ แก้วสด และ นางสาวสุพัทธนา ยศสุข (ภรรยา นายเสฐียรพงษ์ แก้วสด) ช่วยดำเนินการรวบรวมสายพันธุ์พืชสกุลคานาบิส (*Canabis spp.*) ชุดที่ 1 จากสภาพไร่ของเกษตรกรภาคเหนือในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย แม่ฮ่องสอน ตาก และน่าน รวมถึงจากสำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดภาคเหนือ ได้จำนวน 13 สายพันธุ์ สายพันธุ์ละประมาณ 100 กรัม (เมล็ดแห้ง) เก็บรักษาโดยบรรจุในถุงพลาสติกและเก็บไว้ในตู้เย็นที่อุณหภูมิ 8 องศาเซลเซียส

2. การคัดเลือกสายพันธุ์

ในช่วงปี พ.ศ. 2547-2548 ได้นำเมล็ดพันธุ์ที่เก็บรวบรวมไว้ไปปลูกคัดเลือก ดำเนินการตามใบอนุญาตที่ 5/2547 ลงวันที่ 1 มกราคม 2547 และ เลขที่ 5/2548 ลงวันที่ 29 กรกฎาคม 2548 สถานที่ดำเนินการ ณ โรงปลูกพืชทดลอง ศูนย์วิจัยพืชไร่เชียงใหม่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ปลูกสายพันธุ์ละ 100 ต้น ผสมสุ่มอย่างอิสระภายในกลุ่มประชากรแล้วคัดเลือกแบบเก็บรวม (mass selection) โดยพิจารณาเลือกกลุ่มประชากรที่มีความสม่ำเสมอเป็นหลัก ดำเนินการปีละ 2 รอบ (M₀-M₃) คัดเลือกกลุ่มประชากรที่มีลักษณะทางการเกษตร คือ มีลักษณะต้นเรียวยาว สูงโปร่ง ไร่ได้จำนวน 5 สายพันธุ์ พบว่ามี 3 สายพันธุ์ที่ให้ค่า THC ระดับสูง มีค่า CBD-THC Relationship = < 2:1 < 1:1 ระดับสาร THC เป็นแบบ medium THC-high THC ซึ่งจัดอยู่ในประเภท intermediate type หรือมี THC ระดับปานกลาง ซึ่งเกินมาตรฐานของวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ (สมควรคัดเลือกออก ไม่ผ่านในสภาพแวดล้อม อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่) และดำเนินการทำลายส่วนที่มีสาร THC ของลำต้น ใบ ดอก ราก ของสายพันธุ์ที่มีค่าสาร THC เกินมาตรฐาน ในสภาพแปลงปลูก มาทำลายโดยการเผาทันที ตามมาตรการควบคุม ผู้วิจัยในฐานะผู้รับใบอนุญาตแทนหน่วยงานและโครงการ ได้ให้นายเสฐียรพงษ์ แก้วสด ผู้เป็นเจ้าของพันธุ์เดิม มารับคืนเมล็ดสายพันธุ์ดังกล่าวประมาณ 7 กรัม อยู่ในรูปเมล็ดที่ไม่มีสารเสพติด THC ซึ่งผ่านการคัดเลือกออกตามวิธีการปรับปรุงพันธุ์ ให้นำกลับไปอนุรักษ์พันธุ์ในแหล่งพันธุ์กรรมเดิม ให้ใช้ตามวิถีชีวิตเดิมของตนและผู้เกี่ยวข้อง อนึ่ง สายพันธุ์ดังกล่าวที่นายเสฐียรพงษ์ แก้วสดรับคืนไปนั้นเป็นพืชอยู่ในกลุ่มที่ชาวม้งเรียกว่า ม่างหรือม้าง คนไทยเรียกกัญชง เป็นพืชไม่ฝิดกัญชง ตาม พ.ร.บ. ยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 และตามประกาศของกระทรวงสาธารณสุข ฉบับที่ 135 (พ.ศ. 2539) ระบุเรื่องชื่อและประเภทยาเสพติดให้โทษ “มิได้แบ่งแยกชนิดของกัญชา หรือรวมต้นกัญชงไว้ด้วย” ซึ่งเป็นช่วงระยะเวลา พ.ศ. 2542-2553 ตามการตัดสินใจตัวอย่างของพืชนี้ของศาล คือการตัดสินของความอาญาจากศาลจังหวัดตาก คดีหมายเลขดำที่ 63/2543, คดีหมายเลขแดงที่ 150/2545 ; ศาลอุทธรณ์ภาค 6 คดีหมายเลขดำที่ 1457/2545, คดีหมายเลขแดงที่ 2812/2547 ; ศาลจังหวัดเทิง คดีหมายเลขดำที่ 30/2548, คดีหมายเลขแดงที่ 773/2549, คดีหมายเลขดำที่ 29/2548, คดีหมายเลขแดงที่ 772/2549 ; ศาลจังหวัดแม่สอด คดีหมายเลขดำที่ 79/2553, คดีหมายเลขแดงที่ 2455/2553 เป็นต้น

3. การอนุรักษ์พันธุ์กรรม พันธุ์พันธุ์กรรม คัดเลือกพันธุ์ และขยายพันธุ์

ในช่วงปี พ.ศ. 2549-2552 นายเสฐียรพงษ์ แก้วสด ได้ทำการอนุรักษ์สายพันธุ์ CMFCIHC46010 ที่ได้รับคืนจากนายเพิ่มศักดิ์ สุภาพรเหมินทร์ ไร่ ณ ซากุระฟาร์ม จังหวัดเชียงราย โดยเก็บใส่ถุงพลาสติกแบบซองซิปนชนิดหนา 2 ชั้น บรรจุในกล่องพลาสติกอีกชั้นหนึ่ง เก็บไว้ในตู้เย็นที่อุณหภูมิ 8 องศาเซลเซียส และในแต่ละปีได้สุ่มตัวอย่างเมล็ดออกมาทดสอบความงอกในกระตวยเพาะ ซึ่งพบว่ามียอดการความงอกไม่ต่ำกว่าร้อยละ 50 ทุกปี

ในช่วงปี พ.ศ. 2553-2561 ได้นำเมล็ดที่เก็บรักษาไว้ทำการเพาะบนกระดาษ และเมื่อออกจึงปลูกลงในบ่อคอนกรีตขนาดเส้นผ่านกลาง 100 เซนติเมตร (microplot) จำนวน 4 บ่อ บ่อละ 120 ต้น ดูแลและบำรุงรักษาในสภาพโรงเรือนปิดคลุมด้วยมุ้งไนลอน เมื่อถึงอายุเก็บเกี่ยวได้คัดเลือกกลุ่มประชากรต้นเพศเมียที่ให้เมล็ดสม่ำเสมอและมีลักษณะใกล้เคียงกัน จึงคัดเลือกและนำมาปลูกจำนวนบ่อละ 30 ต้น รวมทั้งหมด 120 ต้น ได้เป็นเมล็ดพันธุ์ 1,200 เมล็ด นำไปตากให้แห้ง เมื่อมีความชื้นต่ำกว่าร้อยละ 14 จึงบรรจุในถุงพลาสติกเก็บไว้ในตู้เย็นอุณหภูมิ 8 องศาเซลเซียส ดำเนินการเช่นนี้ทั้งหมด 4 รอบ (M₄-M₇) พบว่าสายพันธุ์รหัส CMFCIHC46010 มีลักษณะเป็นไปตามวัตถุประสงค์ คือ ลำต้นเรียว และทรงต้นโปร่ง

พ.ศ. 2561 นายแพทย์อิสระ เจียวิริยบุญญา ได้ขอและนำเมล็ดพันธุ์สายพันธุ์ CMFCIHC46010 จำนวน 40 เมล็ด และต้นกล้าอีก 20 ต้นจากนาย เสฐียรพงษ์ แก้วสดี ไปทดลองปลูกที่โรงเรือนปลูกพืชโรงพยาบาลมะเร็งอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี ได้ผลผลิตรวม 46,875 เมล็ด

4. การนำไปใช้ประโยชน์ในโครงการปลูกและสกัดพืชกัญชาผลิตตำรับยารักษาโรค กรณีจำเป็นสำหรับผู้ป่วยเฉพาะราย (SAS)

ในปี พ.ศ. 2562 เมื่อรัฐบาลประกาศให้ประชาชนแจ้งการครอบครองกัญชาโดยไม่มีคามผิด (นิรโทษกรรม) นายเสฐียรพงษ์ แก้วสดี นางสาวสุพัทธนา ยศสุข (ภรรยาของ นายเสฐียรพงษ์ แก้วสดี) ซึ่งเป็นกรรมการของมูลนิธิวันเกษตรอินทรีย์ และนายแพทย์อิสระ เจียวิริยบุญญา ได้ไปแจ้งครอบครองกัญชาและได้รับเอกสารรับแจ้ง เลขที่ ชร 030/2562 (ผป) เลขที่ ชร .043/2562 (ผป) และเลขที่ อด1/2562 (ค) ตามลำดับ และกรมการแพทย์ได้รับอนุญาตจากสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ให้ดำเนินการวิจัยได้ โดยมี นายแพทย์อิสระ เจียวิริยบุญญา เป็นผู้ได้รับอนุญาต นายเพิ่มศักดิ์ สุภาพรเหมินทร์ และนายเสฐียรพงษ์ แก้วสดี เป็นคณะทำงานและที่ปรึกษาด้านพันธุ์กัญชา-กัญชา ต่อมามหาวิทยาลัยแม่โจ้และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ได้ทำบันทึกความตกลง (MOU) กับกรมการแพทย์ และได้รับอนุญาตให้ดำเนินโครงการวิจัยตามใบอนุญาตเลขที่ 7/2562 8/2562 และ 9/2562 เพื่อให้ได้ผลผลิตจากส่วนของกัญชาเพื่อใช้ผลิตยารักษาโรค ในส่วนของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ได้ดำเนินการโครงการผลิตช่อดอกกัญชาแห่งจากระบบผลิตกัญชาไทยคุณภาพสูง เพื่อประโยชน์ทางการแพทย์ โดยใช้เมล็ดพืชสายพันธุ์ CMFCIHC46010 จากกรมการแพทย์ และนำไปปลูกขยายได้จำนวน 12,000 ต้น ซึ่งต่อมากำหนดโดยคณะผู้ดำเนินงานให้ชื่อกัญชา “พันธุ์อิสระ 01” สื่อความหมายถึงการที่กัญชาสายพันธุ์ดีของประเทศไทยที่มีสารcannabinoid ระดับปานกลางได้รับการปลดปล่อยให้สามารถนำมาใช้ประโยชน์ในทางการแพทย์ได้

แผนภูมิแสดงขั้นตอนการปรับปรุงพันธุ์กัญชาพันธุ์อิสระ 01

ปี พ.ศ.	การดำเนินการ	สถานที่/จังหวัด
2538-2546	การรวบรวมและศึกษาสายพันธุ์กัญชา-กัญชา ในพื้นที่ภาคเหนือ	- ศูนย์วิจัยพืชไร่เชียงใหม่
2547-2548	รวบรวมและคัดเลือกสายพันธุ์	- ศูนย์วิจัยพืชไร่เชียงใหม่
2549-2561	การอนุรักษ์พันธุ์กรรม พันธุ์พันธุ์กรรม คัดเลือกพันธุ์และขยายพันธุ์	- ซากุระฟาร์ม จ. เชียงราย (ที่ตั้งมูลนิธิวนเกษตรฯ)
2562	การนำไปใช้ประโยชน์ในโครงการปลูกและสกัดพืชกัญชา ผลิตตำรับยารักษาโรค กรณีจำเป็นสำหรับผู้ป่วยเฉพาะราย (SAS) และโครงการผลิตช่อดอกกัญชาแห้ง จากระบบผลิต กัญชาไทยคุณภาพสูง เพื่อประโยชน์ทางการแพทย์	- โรงพยาบาลมะเร็งอุดรธานี - มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จ. เชียงใหม่

ลักษณะประจำพันธุ์ทางพฤกษศาสตร์

ชนิด/ประเภท	ชื่อไทย กัญชา ชื่อวิทยาศาสตร์ <i>Cannabis sativa</i> L. วงศ์ Cannabaceae ไม้ล้มลุก
ราก	ระบบรากแก้ว (primary root) และมีการแตกเป็นรากแขนง เฉลี่ย 5 รากต่อต้น รากสีขาวถึงสีเหลืองอมน้ำตาลอ่อน
ลำต้น	ตั้งตรง สูง 300-350 เซนติเมตร ลำต้นเรียว กิ่งน้อย เส้นผ่านศูนย์กลางลำต้น 3.0-4.5 เซนติเมตร ลำต้นสีเขียว หลังจากนั้นที่ระยะ 90 วัน จะมีสีเขียวอมน้ำตาลหรือเทาอมน้ำตาล (ช่วงอายุ 120-150 วัน) (เก็บข้อมูลที่แปลงปลูกอำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย)
ใบ	ใบประกอบแบบนิ้วมือ (palmately compound leaf) กว้าง 20.8 เซนติเมตร ยาว 20.5 เซนติเมตร ใบย่อยรูปใบหอก จำนวนเฉลี่ย 5-7 ใบย่อย ใบย่อยตรงกลางกว้าง 2.9 เซนติเมตร ยาว 20.5 เซนติเมตร ขอบจักฟันเลื่อย ใบสีเขียว ใบที่ปลายยอดสีเขียว ถึงเขียวอ่อน ความยาวก้านใบ 7.1 เซนติเมตร
ดอก	เป็นลักษณะดอกแยกเพศต่างต้น (dioecious plant) มีต้นเพศผู้และต้นเพศเมีย ในสภาพอากาศปกติมีจำนวนต้นเพศเมียและต้นเพศผู้ใกล้เคียงกัน ต้นเพศผู้มีช่อดอกแบบช่อแยกแขนง (panicle) ออกบริเวณข้อ ช่อดอกเพศผู้ยาว 53 เซนติเมตร กลีบดอกสีเหลืองอ่อน ต้นเพศเมีย

มีช่อดอกเป็นแบบกระจง (raceme) กลีบดอกสีเขียว ยอดเกสรเพศเมียสีเขียวอ่อน การออกดอกเป็นประเภทตอบสนองต่อแสงชนิดวันสั้น เริ่มออกดอกตั้งแต่เดือนตุลาคมไปจนถึงเดือนพฤศจิกายน ดอกเพศผู้จะแห้งเหี่ยวก่อนดอกเพศเมียประมาณ 1 เดือน ส่วนดอกเพศเมียหลังจากมีการพัฒนาเมล็ดสมบูรณ์ที่อายุ 150-180 วัน (ในช่วงกลางถึงปลายเดือนธันวาคมจะเก็บเกี่ยวเมล็ด) ความยาวช่อดอกเพศเมีย 30 เซนติเมตร

ผล/เมล็ด เมล็ดได้จากต้นเพศเมียเป็นแบบผลแห้งเมล็ดร่อน รูปร่างกึ่งกลม สีเทาอมน้ำตาล น้ำหนักเมล็ดแห้ง 1,000 เมล็ด มีค่าเฉลี่ย 32 กรัม

ลักษณะอื่น ๆ ปริมาณของสาร Cannabinoid (% W/W) ต่าง ๆ จากส่วนของใบกัญชาพันธุ์อิสระ 01 อายุ 80 วัน ตรวจผลโดยเครื่อง THC Analyzer V 9.2 Digital (อิสระและคณะ, 2562)

ชนิดของสาร	ส่วนใบยอด (%)	ส่วนใบล่าง (%)	เฉลี่ย (%)
ppm.	5.51	5.01	5.26
THC	2.61	2.52	2.56
THCa	6.10	5.89	5.99
CBD	1.96	1.78	1.87
CBDa	5.30	4.82	5.06
Total THC	8.71	8.41	8.55
Total CBD	7.26	6.6	6.93
THC : CBD	1.33:1.00 (1.14:0.86)	1.41:1.00 (1.17:0.83)	1.36:1.00 (1.16:0.84)
Total THC : Total CBD	1.20:1.00 (1.09:0.91)	1.27:1.00 (1.12:0.88)	1.23:1.00 (1.10:0.90)

หมายเหตุ

- ค่า THC : CBD และ Total THC : Total CBD บรรทัดแรก คิดเป็นจำนวนเท่าระหว่างค่า 2 ค่า โดยให้ค่าใดค่าหนึ่งเป็น 1 ส่วนบรรทัดที่ 2 คิดเป็นอัตราส่วนระหว่างค่า 2 ค่า โดยให้ค่าจำนวนเต็มของอัตราส่วนรวมกันเท่ากับ 2
- เก็บข้อมูลในฤดูฝน (เดือนพฤษภาคมถึงเดือนพฤศจิกายน)

ภาพที่ 1 ลักษณะทางพฤกษศาสตร์ต้นเพศผู้ของกัญชาพันธุ์อิสระ 01
ก ต้นและใบ ข-ค ช่อดอกเพศผู้

ภาพที่ 2 ลักษณะทางพฤกษศาสตร์ต้นเพศเมียของกัญชาพันธุ์อิสระ 01
ง ต้นและใบ จ ช่อดอกเพศเมีย ฉ เมล็ด

กัญชาพันธุ์อิสระ 01